

«Саха буойунга»

5 кылааска аа5ар сатабылы сайыннарыы дьарыга

16.05.2023 с.

Дьарык бэлиэ тыллара:

*«Эн кыргыс уоруттан сылайар
Ыар күннэргин чэпчэтэн,
Көһүннүн көңүлбүт сарыала,
Күөх сааскы түүн кэрэтэ.*

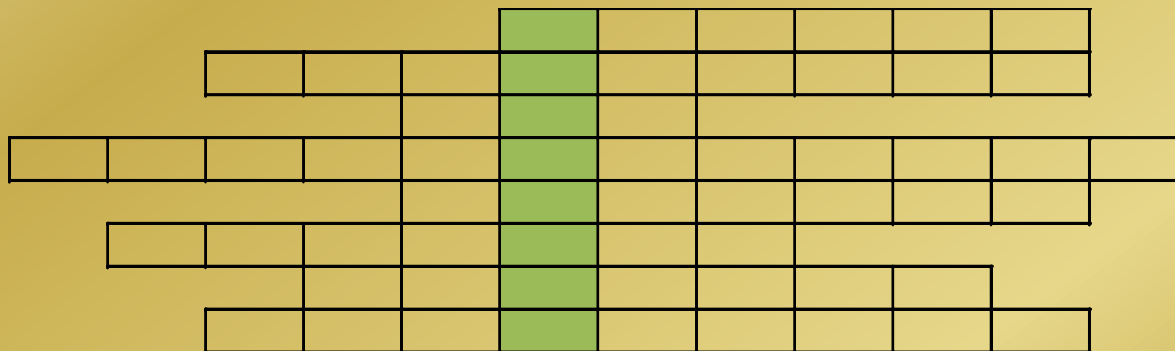
*Өлүөнэ киэн ыраах сыдыаана
Өлбөт сүрэххэр ингнин,
Бу хааннаах охсуһуу дьалхаана
Өспөт өһүөнү ситтин»*

И.Д.Винокуров- Чабылбан

Таайбаран -тургутук

- 1.Т.Е.Сметанин айымньытын геройа - Егор....
- 2.Саха народнай поэта Элэй араспаанньата
3. И.Артамонов «Мин мантан сэриигэ барбытым» хоһоонугар көппүт тыл:
Турбута кырдыас мин
- 4.Буйун поэт А.Г.Кудрин псевдонима.
- 5.С.С.Васильев-Борогонскай балладатыгар ханнык күөлгэ буолбут кыргыһыны ойуулууруй?
6. «Колхоһум ... атынан
Суол буорун бурбатын ааспытым»
7. «... Гурьянов биһикки добордоһуубут ордук чингээн иһэр»
8. «Кулгаахпар ыраах тыаһыыр халанча тыаһын курдук тыас иһиллэрэ сүппүтэ»
бу этиигэ ханнык уус-уран ньыма туттуллубутуй?

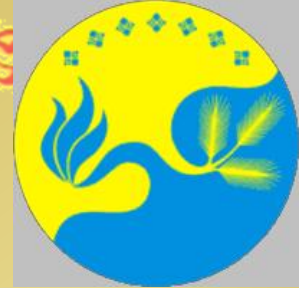

Тургутук эпшиэтэ

					Ч	э	э	р	и	н	
	К	у	л		А	ч	и	к	о	в	
			а		5	а					
А	б	а	5	ы	Ы	н	ы	с	к	а	й
				И	Л	ь	м	е	н	ь	
	с	о	н	о	5	о	с				
			с	н	А	й	п	е	р		
	т	э	н		н	э	э	н	и	н	

1941-1945

Дьарык хаамыыта

1941-1945

Буойун поэт Илья Дорофеевич Винокуров – Чабылбан

1914 с. от ыйын 31 күнүгэр Нам улуунун, улуу Лена биэрэгэр элбэх оҕолоох саха бааһынай дьиэ кэргэнигэр төрөөбүтэ.

Педагогической техникумга үөрэммитэ, салгыы хаалан тыл уонна литература учууталынан үлэлиир.

1934 с. Нам оскуолаларын инспектора.

1935 с. Саха сиринээҕи кинигэ издательствотын редактора.

1937 с. Москваҕа учебниктары таһаарар издательство редакторынан үлэлээбитэ.

1938 с. Якутскайдааҕы тыа хаһаайыстыбатын техникумугар саха уонна нуучча тылларын үөрэппитэ.

1938 с. ССРС суруйааччыларын союзун чилиэнэ.

1939 с. суруйааччы союзун правлениетыгар тылбаас секторын салайааччытынан, радио комитетка уус-уран редакторынан үлэлээбитэ.

Буойун поэт

Илья Дорофеевич Винокуров – Чабылбан

Советскай норуот көнгүл, дьоллоох олоһо, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии сылларыгар норуот тыылга патриоттуу үлэтэ уонна фронтта геройдуу хорсун охсуһуута, саҕа олоһу тутар дьон айар үлэлэрэ, бүтүн Аан дойдуга эйэни туруулаһыы – Чабылбан поэзиятын сүрүн темалара.

Кини хоһоонноругар кыргыһыыга сылдьар саллаакка төрөөбүт дойдута, норуотун үтүө үгэстэрэ күүс-көмө буолан, кыайыыга күүрдэ туралларыгар бабарар. Саха саллаатын уобараһа патриот быһыытынан арыллар.

1941-1945

*«Хайыһар» - бу өрө
көтөбүллүүлээх,
күргүөмнээх, ритмнээх,
өрөгөйдөөх , үөрүүлээх
санааны этэр ырыа буолбут
хоһоон.*

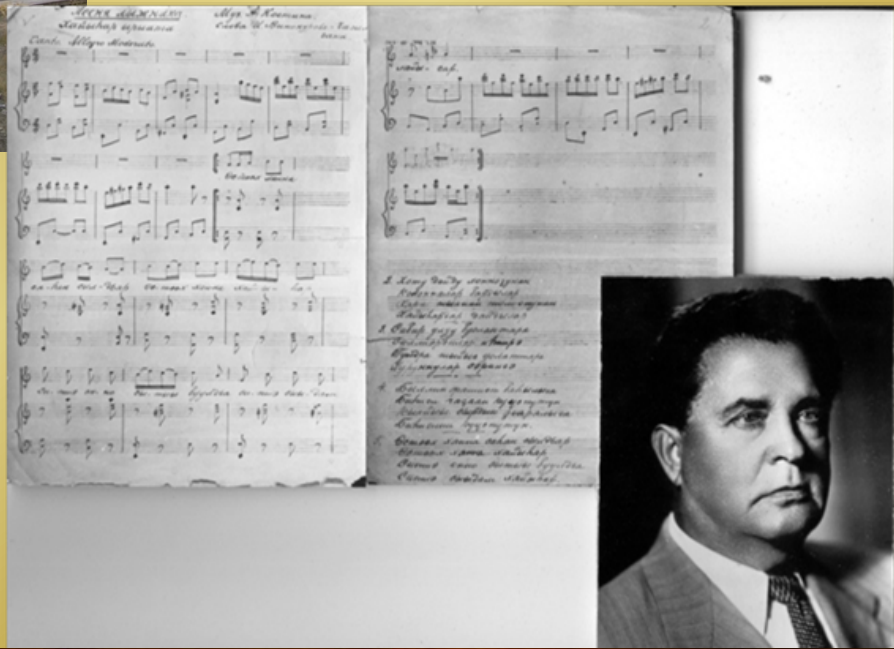
**Хоту дойду хоннобунан колонналар
бардылар,
Хара тынан, толоонунан хайыбардар
дайдылар.
Өстөөх ханна саһан сылдьар, өстөөх
ханна хайыһар,
Ситиэ онно сытыы буулдыа, ситиэ
сыыдам хайыһар.
Сибиир улуу буолактара силлиэрдилэр
иһиирэ,
Туундара тыйыс уолаттара туруннулар
сэриигэ.
Биллин фашист баһылыга биһи чабаан
күүспүтүн,
Кыайыы сырдык дьаралыга биһигини
кууспутун**

Намна „Хайынар,,
ырыаба анаммыт
пааматынньык.

Илья Чабылбан тылларыгар
„Хайынар,, хоһоонго
мелодияны Андрей
Филиппович Костин айбыт.

1941-1945

«Саха буойунна»

Аабыы мүнүүтэтэ

Эн оһол-быһылаан олоххор
Түлүк минньигэс түүлгэр,-
Чугдаардын сахалыы олонхо,
Билиннин сахалыы билгэ.

Төрөөбүт эн дойдун алгыһа
Иллээх көмөтө тийдин.
Түптэлээх алааһын салгына
Түөскэр халыйан киирдин.

Эн кыргыс уоруттан сылайар
Ыар күннэргин чэпчэтэн,
Көһүммүн көнгүлбүт сарыала,
Күөх сааскы түүн кэрэтэ.

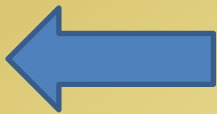
Өлүөнэ киэн ыраах сыдыаана
Өлбөт сүрэххэр иннин,
Бу хааннаах охсуһуу дьалхаана
Өспөт өһүөнү ситтин.

1941-1945

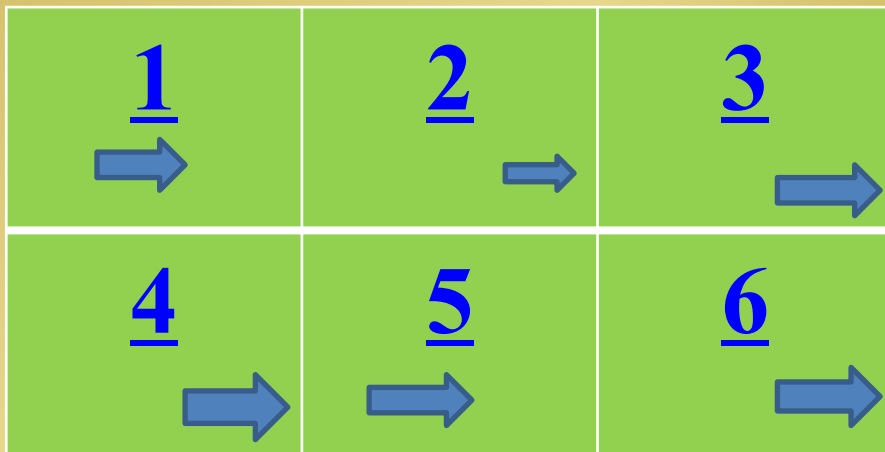
Бүччүм үлэ

1. Бу хоһоонно фронтта сылдыар саллаат олоһо-
дьяһаһа ыарахана ханнык строкалартан
көстөрүй?
2. Саллаат кыргыһыы хонуутуттан тыыннаах
тахсарыгар туох көмөлөһөр эбитий?
3. Поэт саха буйунугар тугу баһарарый?
4. Бу хоһоону ааһан баран, туох санааһа кэллин?

Биһиги улууспут- «Үс Герой дойдута» .Биир дойдулаахтарбыт Николай Саввич Степанов, Алексей Афанасьевич Миронов, Николай Алексеевич Кондаков Советскай Союз Геройа үрдүк аатын ылбыттарынан бары киэн туттабыт. Кинилэр хорсун быһыыларыгар сүгүрүйэбит.

1941-1945

1.

2.

3.

1-б

2-в

3-а

А. В одном из сражений смело отбиваясь от наседавших немецких солдат, получил смертельное ранение и умер 30 марта 1945 года. Его похоронили в маленькой деревне Нэмэшкэрэстур в Венгрии.

Б. «Умру, но пулемет будет на той стороне реки. Меня не будет, мой второй номер заменит меня».

В. После войны работал учителем, стал журналистом, заместителем главного редактора общественно-политических передач Комитета по радиовещанию и телевидению ЯАССР. Выпустил книги о военной юности.

1941-1945

Бу кимиэхэ анаммыт бюһуй?

А. Н.С.Степанов

Б. А.А.Миронов

В. Н.А.Кондаков

Эппиэтэ: **В**

Ыам ыйын 5 к. 1990 с.

Н.С.Степановка уонна **А.А.Миронорвка**
хас сыллаахха Советскай Союз Геройун аата
ингэриллибитэй?

Буойун учууталларга
аналлаах памятник 2005 с.
ыам ыйын 9 күнүгэр ханна
туруоруллубутай? Проект
автордара кимнээбий?

Н.С. Бандеров уонна художник -
преподаватель рисования ВПК Нь.И.
Николаев.

Бу монумент кимнээххэ
анаммыт уонна ханна
баарый?

Советскай Союз Геройдара Н.А.
Кондаковка, Н.С. Степановка уонна
А.А. Мироновка аноммт монумент
2009 Кыайыы болуоссатыгар Бүлүү
өрүс биэрэгэр туроруруллубута.
Скульптор А.А. Романов.

Советской Союз Геройа
Н.С.Степанов Бүлүүгэ ханнык
оскуола5а инэриллибитэй?

3№ -х оскуола5а 1991с.

«Саха буйунна» айар үлэ (Бөлөх үлэтэ)

1 ыйытыы

Саха саллаата хорсуннук сэриилэһэригэр туох тирэх, көмө буолбута буолуой?

Саллааттар уоттаах сэриигэ ханнык ыарахаттары көрсүбүттэрэ буолуой?

2 ыйытыы

Саха буйунугар тоҕо махтаныххыт этэй?

Саха буйунун хорсун быһыытынан киэн туттабыт дуо?

3 ыйытыы

Саха норуота дьоллоох буоларын туһугар хорсуннук кыргыспыт, олохторун толук уурбут саха буйуттарын ааттара үйэтитиллэр дуо?

Эниги саха буйунугар туохха эрэннэриэххит этэй?

Түмүк санаа

Ийэ дойдутугар
бэриниилээх

Эйэлээх олоххо,
дьолго дьулуһар

Хорсун-хоодуот
санаалаах

Сахатын сирийн
истинник таптыыр,
ахтар, киэн туттар

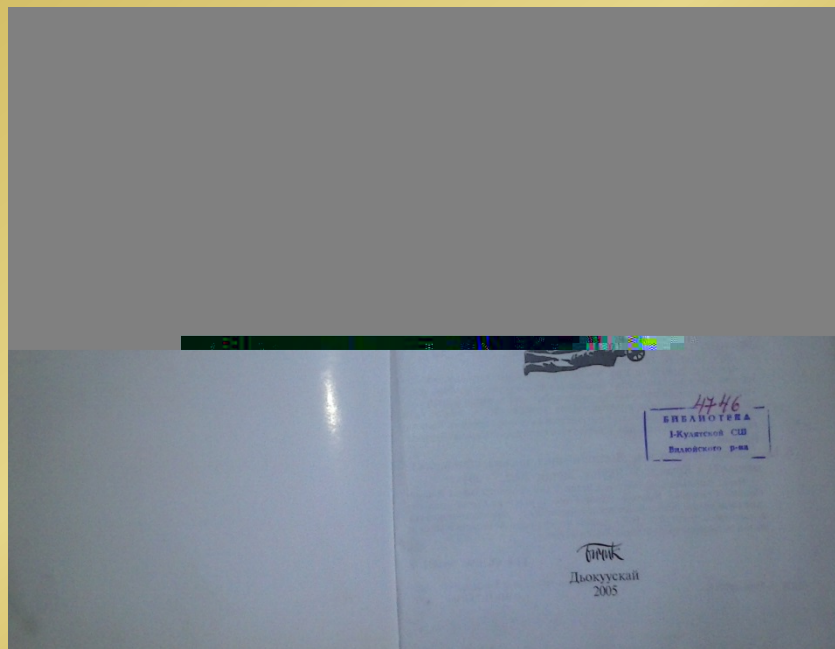
Кыайыыга эрэллээх

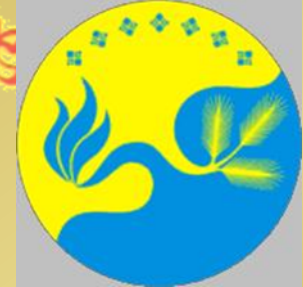

1941-1945

Саллаат суола оспот.
Н.С.Степанов туһунан кинигэни
аабаргытыгар сүбэлиибин.

*Саха народнай суруйааччыта Дмитрий
Кононович Сивцев- Суорун Омоллоон:*

*«Бэ5эһээни күн баар буолан, бүгүнгү күн
үөскээбитэ чахчы, бүгүнгү күн баар буолан,
сарсынгы күн үүнүө5э.*

*Бу иһин ити үс кэми: кэлэри, хайа да киһи, хаһан да
араарбакка биир ситиминэн өйдүөхтээх».*

